

נייר עמדה בנושא

התאמת חופשת הקיץ בבתי הספר ללוח השנה העברי

מבוא

חופשת הקיץ במוסדות החינוך בישראל הינה בת 60 ימים וחלה בחודשים יולי אוגוסט. לבד מחופשת הקיץ, התלמידים נהנים מחופשות נוספות רבות בחגי ישראל, כדוגמת אלו החלים בחודש תשרי. הפער בין ימי החופשה של התלמידים לימי החופשה של ההורים בישראל הוא גדול מרוב מדינות ה-OECD זאת על פי דו"ח מחלקת המחקר של הכנסת¹.

מצב זה יוצר מספר קשיים:

1. החופשות הרבות במהלך השנה פוגעות ברצף הלימודי וברמת החינוך בישראל.
2. תקופת החופשה הארוכה של התלמידים פוגעת בתלמידים שהמציאות של שהות ארוכה בלא מסגרת מדרדרת אותם לבטלה שמובילה לעיתים לשוטטות וונדליזם ופשיעה.
3. מעבר לכך החופשה הארוכה פוגעת כלכלית בהורים בשני מובנים: ראשית היא דורשת מההורים ההוצאות בגין מענה בקיץ, שנית היא מאלצת אותם לקחת ימי חופשה נוספים בחודשי הקיץ, מעבר לימים להם הם זכאים על-פי חוק. מצב זה מעמיק את הפערים חברתיים בין משפחות מבוססות שיכולות לספק מענה בחודשי הקיץ, לבין אלו שידן אינה משגת.

רבני צהר מציעים להתמודד עם בעיות אלו לאור המקורות היהודיים.

1. **חובה על הרשויות לצמצם את הימים בלא מסגרת** - מאז תקנה יהושע בן גמלא החובה לדאוג לחינוך ילדי ישראל איננה רק חובת ההורים אלא חובה על הציבור². כיוון שהצורך במסגרת לילדים הוא צורך חינוכי ממדרגה ראשונה, כפי שאנו למדים מהמציאות וגם ממקורותינו המגנים את הבטלה³ ובמיוחד בקרב ילדים⁴, על המדינה למצוא את הדרך לתמוך במימון מסגרות לחופש, אם בסבסוד קייטנות ואם בהכרה בטיפול בילדים בחופש כהוצאה מוכרת לצורכי מס, כפי שנהוג במדינות אחרות ב-OECD⁵. בגלל הצורך של הילדים במסגרת, ראוי גם לקצר את חופשת הקיץ, ובלבד שהדבר יעשה בתיאום עם ארגוני המורים.
2. **זמנה של חופשת הקיץ צריך להיות מתואם עם לוח השנה העברי** - החופשה הגדולה ביולי אוגוסט מלבד העובדה שהיא מכבידה על ההורים העובדים כפי שנאמר לעיל, ומלבד העובדה שהיא גורמת לאנשים לשהות בחוץ דווקא בימים החמים ביותר בשנה, יש לה חיסרון משמעותי גדול: היא איננה נקבעת בהתאם ללוח השנה העברי. אנו חושבים שהדבר צריך להשתנות משתי סיבות:
 - א. **זהות יהודית של המדינה היהודית בתאריך עברי**: אחד המרכיבים היסודיים ביותר בזהות המדינה כמדינה היהודית היא הליכתה אחרי הלוח העברי, ולא בכדי המצווה הראשונה שהצטוונו עליה כשיצאו לחירות הייתה לעשות לנו לוח משלנו⁶. יש לציין שכבר היום החופשות במהלך שנת הלימודים הם על פי הלוח העברי וגם השנה האקדמית מתחילה רק אחרי חגי תשרי, וכך גם כל התאריכים הממלכתיים.
 - ב. **זהות יהודית של אזרחי ישראל** - עבור אזרחים רבים לוח השנה העברי, הוא הדבר היחיד שמחבר

אותם ליהדות. מסקר ynet ועמותת "גשר"⁷ עולה כי רוב אזרחי ישראל סוברים שיש להכניס את לוח השנה העברי לכל הפעילויות הציבוריות והממלכתיות, מאחר שהדבר מייחד אותנו כמדינת העם היהודי. מאידך, על פי הסקר, למעשה רבים אינם משתמשים בפועל בלוח השנה העברי, וזאת משום שאירועים משמעותיים במרחב הציבורי, כגון חופשת הקיץ, נקבעים על פי לוח השנה הלועזי.

אנו מציעים ששנת הלימודים תיפתח מידי שנה בא' אלול (שנע בין ה- 7 לאוגוסט ובין ה- 4 לספטמבר בעשר שנים הקרובות) וזאת מהסיבות הבאות:

א. **רצף לימודי** - כששנת הלימודים נפתחת בסוף אוגוסט, לעיתים היא נפתחת בצמידות רבה לחגי תשרי, באופן שאינו מאפשר רצף לימודי משמעותי לפני חגי תשרי, מה שהופך תקופה זו לבלתי יעילה ללמידה מסודרת, ולקליטה ראויה של התלמידים בכיתותיהם. כמו כן הצמדה זו איננה מאפשרת מספיק זמן ללמוד בבתי הספר על חגי ישראל. קביעת תחילת שנת הלימודים בא' אלול תאפשר הכנה ראויה של חודש שלם.

ב. **חודש אלול הוא זמן לחשבון נפש** - חודש אלול מיועד להכנה לחגי תשרי שאמורים להיות ימים של רצינות וחשבון נפש ולא ימי נופש כפי שקורה לעיתים כשהחופשה מסתיימת רק בסוף אוגוסט.

כמו כן אנו סבורים שאם מחליטים להאריך את חופשת תשרי על חשבון חופשת הקיץ (שהוא רעיון חיובי), יש להתחיל את החופשה לפני יום הכיפורים (ח' תשרי) ולא לפני ראש השנה (כ"ח אלול), כיוון שהימים שבין ראש השנה ליום הכיפורים נקראים "עשרת ימי תשובה" ולא ימי נופש.

עמדת רבני צהר שיש לפעול לצמצום הימים ללא מסגרת לילדים על ידי תמיכה כלכלית בסבסוד מסגרות לחופש וצמצום חופשת הקיץ, תוך היזכרות עם המורים. לדעתנו מועד החופשה צריך להיקבע על פי הלוח העברי בא' אלול, שהוא מאפשר רצף לימודי ומחזק את הזהות היהודית במדינה.

¹ <http://www.knesset.gov.il/mmm/data/pdf/m03010.pdf>

² <http://www.daat.ac.il/mishpat-ivri/skirot/219-2.htm> תלמוד בבלי ב"בא בתרא כא ע"א.

³ משנה כתובות ה, ה: ... שהבטלה מביאה לידי זימה... שהבטלה מביאה לידי שיעמום.

⁴ תלמוד בבלי שבת דף קיט עמוד ב: ואמר ריש לקיש משום רבי יהודה נשיאה: אין מבטלין תינוקות של בית רבן אפילו לבנין בית

המקדש

⁵ <http://www.knesset.gov.il/mmm/data/pdf/m03010.pdf>

⁶ שמות יב, א.

⁷ www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-3950160,00.html